

SVEUČILIŠTE U RIJECI ♦ UČITELJSKI FAKULTET U RIJECI ♦

Trg Ivana Klobučarića 1; 51000 Rijeka
Tel: +385 (0)51 315 273; Fax: +385 (0)51 315 256
<http://www.ufri.hr>
e-mail: dekanat@ufri.hr

Studijski program diplomskog studija

*Rani i predškolski odgoj i
obrazovanje*

Rijeka, travanj 2009.

S A D R Ž A J¹

1. UVOD 4

a) Razlozi za pokretanje sveučilišnog diplomskog studija:

- *Sveučilišni diplomski studij kao anticipacija razvoja sustava ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja - profesionalni razlozi*
  - *Sveučilišni diplomski studij kao mogućnost ostvarivanja dostupnosti obrazovanja kroz osiguranje jednakih mogućnosti pristupa visokoškolskom obrazovanju za sve*
  - *Sveučilišni diplomski studij u funkciji cjeloživotnog učenja - osnovnog načela znanosti i visokog obrazovanja*
  - *Sveučilišni diplomski studij u funkciji harmonizacije hrvatskog sustava obrazovanja odgajatelja u okvirima Europskog prostora visokog obrazovanja*
  - *Usporedivost studija sa sličnim programima zemalja Europske unije*
-
- b) Dosadašnja iskustva predлагаča u provođenju ekvivalentnih ili sličnih programa
  - c) Mogući partneri izvan visokoškolskog sustava koji bi mogli biti zainteresirani za pokretanje diplomskog studija
  - d) Otvorenost studija prema pokretljivosti studenata.

2. OPĆI DIO 13

2.1. Naziv studija

2.2. Nositelj studija

2.3. Trajanje studija

2.4. Uvjeti upisa na studij

2.5 Diplomski studij ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

2.5.1. Kompetencije koje student stječe nakon završenog studija

2.5.2. Poslovi za koje je osposobljen magistar ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

---

¹ Elaborat je strukturiran prema Uputama za sastavljanje prijedloga preddiplomskih i diplomskih studijskih programa Agencije za znanost i visoko obrazovanje www.azvo

2.6. Akademski naziv koji se stječe završetkom studija .

3. OPIS PROGRAMA

3.1 Popis obveznih i izbornih predmeta i/ili modula s brojem sati aktivne nastave potrebnih za njihovu izvedbu i brojem ECTS- bodova

3.2. Opis svakog predmeta

3.3. Struktura studija, ritam studiranja i obveze studenata; uvjeti upisa studenata u sljedeći semestar,odnosno sljedeću godinu studija te preduvjeti upisa pojedinog predmeta ili skupine predmeta

3.4. Popis predmeta i/ili modula koje studenti mogu izabrati s drugih studija

3.5. Popis predmeta i/ili modula koji se mogu izvoditi na stranom jeziku (uz navođenje jezika)

3.6. Kriteriji i uvjeti prijenosa ECTS-bodova - pripisivanje bodovne vrijednosti predmetima koje studenti mogu izabrati s drugih studija na sveučilištu ili drugim visokim učilištima

3.7. Način završetka studija

3.8. Uvjeti pod kojima studenti koji su prekinuli studij ili su izgubili pravo studiranja na jednom studijskom programu mogu nastaviti studij.

4. UVJETI IZVOĐENJA STUDIJA

4.1. Mjesta izvođenja studijskog programa

4.2. Podaci o prostoru i oprema predviđena za izvođenje studija

4.3. Imena nastavnika i broj suradnika koji će sudjelovati u izvođenju svakog predmeta

4.4. Podaci o svakom angažiranom nastavniku

4.5. Popis nastavnih radilišta

4.6. Optimalni broj studenata koji mogu upisati s obzirom na prostor, opremu i broj nastavnika

4.7. Procjena troškova studija po studentu

4.8. Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe studijskog programa, a posebno način sudjelovanja studenata u ocjenjivanju studentskog programa

PRIJEDLOG STUDIJSKOG PROGRAMA

DIPLOMSKOG STUDIJA RANOГ I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA

1. UVOD

a) Razlozi za pokretanje studija

Sveučilišni studij kao anticipacija razvoja sustava ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja- profesionalni razlozi

Pokretanje diplomskog studija ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja zadire u fundamentalna teorijska promišljanja vezana uz kvalitativno drugačije promišljanje određenja uloge, značaja i perspektive stručnjaka koji djeluje u ranom i predškolskom razvojnom periodu. Pripadnost akademskom, sveučilišnom miljeu od dvostrukog je značaja. U širem kontekstu ono znači «priznavanje» odgajatelja kao intelektualca široke provinijencije te prihvatanje odgajateljske profesije kao «al pari» ostalima kojih se obrazovanje bez ikakvih dvojbi određuje kao sveučilišno. “Novi” odgajatelj nedvojbeno je intelektualac čiji obrazovni habitus implicira akademičnost u ekstenzivno-pozitivnoj konotaciji tog pojma. Kao takav on će prije svega biti subjekt širokog spektra interesa, osjetljiv na promjene koje se oko njega događaju, aktivni sudionik u njima te nerijetko i njihov inicijator. Takav stručnjak odgovor je na izazove suvremenih društvenih gibanja koje karakterizira vrijeme snažnih promjena na pragu 21. stoljeća.

Nadalje, sa pozicija znanstvene i stručne opravdanosti polazimo od tvrdnje da svaka odgojna akcija, bez obzira gdje se odvija i s kojom populacijom odgajanika, zahtijeva kompetentan pristup temeljen na profesionalnoj odgovornosti za poziv koji je odabran. To je složena aktivnost koja zahtijeva visoku razinu intelektualne sposobnosti i na njoj temeljene praktične akcije. Takve se kompetencije postižu prije svega uvažavanjem suvremenih znanstvenih spoznaja u području na koje se odnosi. One se, konstrukcijom kvalitetnog modela obrazovanja temeljenog na suvremenim kurikularnim pristupima, pretaču u uspješni model obrazovanja u kojem su i teorijska i praktična dimenzija izbalansirane u funkciji postizanja kvalitetetne odgojne akcije. To je način na koji se postiže cilj: obrazovati odgajatelja kao kritičkog intelektualaca i mislećeg, reflektivnog praktičara. Nema dakle nijedne praktične situacije u radu modernog odgajatelja iza koje u pozadini ne stoji osmišljena i potvrđena znanstvena istina. Isto tako znanstvena teorija bez provjere i potvrde u praktičnoj životnoj

situaciji postaje «ogoljela akademičnost» bez svrhe i značaja. Sveučilišno obrazovanje odgajatelja početak je procesa definiranja i razvoja indikatora kojima se promovira kvaliteta odgajatelja i njegova obrazovanja, a time i njegov društveni status. Polazimo od jasnog opredjeljenja prema odgajateljskoj profesiji koju određujemo kao složeno zanimanje koje implicira refleksivno mišljenje, kontinuirani profesionalni razvoj, autonomiju, odgovornost, kreativnost istraživanja i osobnu prosudbu.

U užem kontekstu diplomske sveučilišne studije ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja odgovor je na promijenjenu ulogu odgajatelja u uvjetima suvremenog određenja izvanobiteljskog institucionalnog konteksta. Budući da su istraživanja bacila novo svjetlo na razumijevanje značenja obrazovanja odgajatelja kao pretpostavke njihova kvalitetnog rada, pokretanje promjena u tom smislu idu prema redefiniranju temeljnih ciljeva i zadataka njihova obrazovanja. U osnovi je zalaganje da se oni usmjeruju na postizanje temeljne kvalifikacije umjesto na proekte znanja. Obrazovanje za profesiju određuje se kao dinamičan otvoren i trajan proces temeljen na zahtjevu da je kontinuirani profesionalni razvoj i stalno stručno usavršavanje - obveza koja proizlazi iz profesionalne etike i odgovornosti svakog tko je odabrao odgajateljski poziv. Razvojno gledajući - sveučilišno obrazovanje odgajatelja predstavljaće tek temeljnu etapu na kojoj će se, procesima cjeloživotnog obrazovanja, kontinuirano razvijati odgajateljeve autonomne, osobne i profesionalne kompetencije.

U koncipiranju diplomskog studija ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja koristili smo kompetencijski pristup temeljen na kompleksnom sustavu ishoda učenja i kompetencija. Ishodi učenja u kurikulumu relevantni su istovremeno za osnovnu profesionalnu oспособljenost i za tržište rada, ali i za dalje obrazovanje ostvarivo u okviru datih vremenskih i materijalnih ograničenja.

Struktura studija temeljena je na modelu 3+2 na način promišljanja obrazovnih kvalifikacija odgajatelja za svaku razinu. Definiranje razina učinjeno je svojevrsnim opisom suštine kvalifikacije u terminima generičkih i specifičnih kompetencija, odnosno postignutim određenim ishodima učenja nakon uspješnog dovršetka priznatog studijskog programa. Diferencijacija među njima učinjena je kroz razlikovne dimenzije primjene znanja i razumijevanje, prosuđivanje, komunikaciju te vještine učenja u kontekstu suvremenog određenja polja njegova rada.

Pokretanje sveučilišnog diplomskog studija ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja osigurava prije svega prilagodenost studijskog programa potrebama našeg društva, a prati i trendove u širem okruženju. Na ovaj će način diplomirani studenti posjedovati znanja, vještine i kompetencije, koje traži suvremeni rani i predškolski odgoj i obrazovanje; lakše će pronalaziti

posao, što će u krajnjoj liniji imati pozitivan efekat na nivo motivacije studenata i njihovog aktivnog participiranja u ukupnom procesu njihova obrazovanja.

Sveučilišni diplomski studij kao mogućnost ostvarivanja dostupnosti obrazovanja kroz osiguranje jednakih mogućnosti pristupa visokoškolskom obrazovanju za sve

Ustavno je pravo svakoga na visokoškolsko obrazovanje u skladu s njegovim sposobnostima (čl. 65. Ustava RH). *Svatko mora imati jednako pravo na odgoj i obrazovanje te osposobljavanje prema vlastitim sposobnostima, potrebama i individualnom razvoju. Ostvarivanje dostupnosti obrazovanja jedan je od elemenata uspješnog sprječavanja društvene isključenosti.* Radi osiguravanja jednakih preduvjeta za horizontalnu i vertikalnu prohodnost, svim mladim ljudima treba osigurati jednakost u pristupu postignućima. Zato se u strateškom dokumentu (Plan sustava odgoja i obrazovanja 2005-2010) posebno ističe da će se *poduzimati mjere za osiguranje jednakih mogućnosti pristupa visokoškolskom obrazovanju za sve.*

U pogledu obrazovanja odgajatelja nacionalni visokoškolski sustav odudara od pozitivnih dosega europske prakse, ali i navedenih deklarativnih iskaza u nacionalnim strateškim dokumentima. Obrazovanje odgajatelja predškolske djece jedino je u okviru odgojno-obrazovne struke koje se realizira stručnim studijem koji pruža studentima *primjerenu razinu znanja i vještina koje omogućavaju obavljanje stručnih zanimanja i osposobljava ih za neposredno uključivanje u radni proces.* Mogućnost dalnjeg formalnog obrazovanja tu se zaustavlja bez obzira na činjenicu što je osnovna značajka obrazovnog sustava Republike Hrvatske horizontalna i okomita protočnost. Ta se značajka ne primjenjuje u pogledu obrazovanja odgajatelja jer se u sustavu visokog obrazovanja ne izvode studiji koji bi stručnim prvostupnicima predškolskog odgoja omogućili nastavak obrazovanja na višoj razini.

Osim navedenog, kao posebno važno ističemo činjenicu da je 2005. godine Europska komisija (European Commission Directorate-General For Education And Culture) donijela Zajednička europska načela za sposobnosti i kvalifikacije učitelja² (*Common European Principles for Teacher Competences and Qualifications.*) iz kojih posebno izdvajamo zahtjeve u pogledu obrazovanja odgajatelja i učitelja:

---

² U ovom dokumentu *učitelj* je priznata osoba i ima status *učitelja* (ili odgovarajući) u skladu sa zakonima i propisima pojedine države. Riječ *odgovarajući* potrebna je ovdje stoga što u nekim državama možda postoje skupine *učitelja* različitih zvanja, ali posjeduju isti status. U ovome kontekstu *učitelji* mogu raditi s predškolskom djecom, učenicima u osnovnom i srednjem obrazovanju, s odraslim učenicima te polaznicima strukovnih programa na višim i visokim školama i veleučilištima ili organizacijama za stručno usavršavanje.

- 1. Učitelj mora imati visoku školsku spremu i odgovarajuću kvalifikaciju.*
- 2. Programi obrazovanja učitelja trebaju biti raspoređeni u sva tri ciklusa visokog obrazovanja, kako bi se osiguralo njihovo mjesto u europskom prostoru visokog obrazovanja te kako bi se povećala mogućnost napredovanja i mobilnost unutar struke.*
- 3. Potrebno je promicati doprinos prakse temeljene na istraživanju i saznanjima za razvoj novih znanja u obrazovanju.*

U istom se dokumentu donose Preporuke donositeljima nacionalnih i regionalnih strateških politika, dakle onima koji su zaduženi za izradu nacionalnih i regionalnih strateških politika, kako bi se one primijenile u skladu sa zajedničkim europskim načelima.

U tom kontekstu uvođenje diplomskog sveučilišnog studija predstavlja za odgajatelje predškolske djece mogućnost konzumiranja navedenoga ustavnog prava dostupnosti obrazovanja, koje mu je dosad bilo uskraćeno, i svojevrsnu harmonizaciju sa već istaknutim europskim načelima.

Sveučilišni studij u funkciji cjeloživotnog učenja - osnovnog načela znanosti i visokog obrazovanja

Činjenica je da je glavni resurs društva znanje, a cjeloživotno učenje ključ za 21. stoljeće. Obrazovanje i odgoj mladih generacija nameće potrebu da prosvjetni radnici budu u osnovi ukupnih transformacija društva i glavni nosioci tih promjena.

Promjene u hrvatskome društvu i pristupanje RHrvatske Europskoj uniji, zahtijevaju i primjenu cjeloživotnog učenja i trajnog profesionalnog usavršavanja kako bi se odgovorilo novim zahtjevima nastavničkoga poziva. Strategije cjeloživotnog učenja prijeko su potrebne da bismo se mogli suočiti s izazovima i konkurentošću, kao i s primjenom novih tehnologija, poboljšanjem društvene povezanosti, jednakih mogućnosti i kvalitete života. Cjeloživotno učenje posebno je važno radi osobnog razvoja, stjecanja novih znanja te efikasnije prilagodbe tržištu rada i novim životnim okolnostima.

Odgajateljsko zanimanje stoga treba postaviti u kontekst cjeloživotnog učenja. Obrazovanje odgajatelja podrazumijeva stalni stručni razvoj i obuhvaća cijeli raspon profesionalne karijere pojedinca. Potpuno angažiranje u procesu cjeloživotnog učenja osposobit će ih za napredovanje i prilagodbu novim zahtjevima tijekom njihove karijere.

Sveučilišni studij u funkciji harmonizacije hrvatskog sustava obrazovanja odgajatelja u okvirima Europskog prostora visokog obrazovanja

Kreiranje suvremenih obrazovnih politika nezamislivo je bez uvažavanja profesionalaca u ranom odgoju i obrazovanju. Njima se (uz učitelje) pridaje značaj ključnih čimbenika u promociji Europe znanja kao cjelokupnog kulturološko-socijalno - -ekonomskog konteksta. Oni su ti koji snagom svoje profesionalnosti značajno doprinose pripremanju budućih građana ujedinjene Europe, razvoju i unapređivanju njihovih ljudskih mogućnosti kojima odgovaraju na izazove društva znanja, za aktivno sudjelovanje u tom društvu i samostalno cjeloživotno učenje. ("Education & Training 2010" the Success of the Lisbon Strategy Hinges on Urgent Reforms). U tom smislu ustanovljen je Europski prostor obrazovanja profesionalaca u ranom odgoju i obrazovanju, zalaganjem za europsku dimenziju određenja profesionalizma njegove profesije. Tendencija je omogućiti svakom odgajatelju slobodan ulaz u svaku odgojnju skupinu u zemljama ujedinjene Europe.

Hrvatski odgajatelj postiže europski profesionalizam i postaje građaninom Europe temeljene na znanju jedino svojim obrazovanjem. Stoga se ono ne smije ograničavati na praksi poučavanja samo u nacionalnim okvirima. Takve su ideje prepoznate i u Planu razvoja sustava odgoja i obrazovanja od 2005.do 2010.g. gdje se posebno ističe se da će razvoj *obrazovanja za odgajiteljska zanimanja imati ključnu ulogu u podržavanju mnogih od planiranih novina u hrvatskom obrazovnom sustavu*. *Programi odgajiteljskih studija izradit će se u skladu s Međunarodnom razradbom zanimanja, drugim međunarodnim dokumentima koji se odnose na to područje te pretežnim programskim modelima u zemljama Europske unije*. *Programi će omogućiti odgajiteljima ravnopravnost s ostalim stručnim djelatnicima u obrazovnom sustavu u stručnom usavršavanju i napredovanju u R Hrvatskoj i Europskoj uniji*.

Život u multikulturalnom okružju ujedinjene Europe sudsina je hrvatskog odgajatelja 21. stopeća. Zato ga treba osposobiti za takav osobni i profesionalni stil života u kojem će različitost doživljavati kao vrijednost, razvijati visoku razinu tolerancije prema drugaćijem i svojim djelovanjem promovirati pružanje jednakih šansi za sve.

Usporedivost studija sa sličnim programima zemalja Europske unije

Razvijanje sustava raznolikih programa ranog i predškolskog odgoja postaje jedan od prioriteta u posljednjih 15 godina i u EU. U tom smislu Vijeće ministara zemalja članica EU donijelo je još 1992. g. Preporuku (Recommendation on Childcare) u kojoj snažno podupire njihov razvoj u kvantitativnom i kvalitativnom smislu. Kao rezultat tih npora danas u Europi postoji izrazito velika raznolikost u broju i vrstama programa ranog i predškolskog odgoja, uz fleksibilnost organizacijskih formi. Snažnim instrumentima potpore potiče se uključivanje djece

rane i predškolske dobi u raznolike programe i na taj način doprinosi kontinuiranom povećanju postotaka njihova obuhvata.

U kontekstu navedenog posebno se velika pozornost usmjerila na otkrivanje parametara koji su od bitnog utjecaja na razvoj tih programa, između kojih se posebno ističe potreba za adekvatno ospozobljenim profesionalcima. Suvremeni rani i predškolski odgoj promovira novi sustav profesionalnih uloga stručnjaka koji u njemu djeluju. U tom pravcu sve su prisutnija razmišljanja o potrebi redefiniranja / redizajniranja tradicionalnih edukacijskih gledišta o profesionalnim ulogama u području ranog i predškolskog odgoja na način da se za različite kategorije profesionalaca konceptualiziraju različiti obrazovni programi.

Europska iskustva nas upućuju na činjenicu da taj prostor izrazito raznoliko tretira sustav obrazovanja odgajatelja. Te su raznolikosti primjetne u gotovo svim aspektima u kojima se taj dio sustava može pojasniti: koncepcijskim rješenjima, vrstama institucija, njihovu trajanju, kurikulumima itd.. Uprkos tome moguće je uočiti temeljni princip na kojem se na europskim prostorima uređuje suvremeno obrazovanje profesionalaca u ranom i predškolskom odgoju. On se ogleda u organizaciji sustava koji se temelji na suvremenim znanstvenim spoznajama o važnosti ranog i predškolskog odgoja u razvoju čovjeka te na aplikaciji tih spoznaja u kontekst zahtjeva za kvalitetnim obrazovanjem stručnjaka koji ga realiziraju. U skladu s time u mnogim zemljama Europske unije u tijeku su reforme kurikuluma i modifikacije sustava obrazovanja odgajatelja. Pritom se većina opredjeljuje za novi pristup određujući ga kao dinamičan, otvoren i trajan proces temeljen na zahtjevu da je kontinuirani profesionalni razvoj i stalno stručno usavršavanje obveza koja proizlazi iz profesionalne etike i ogovornosti svakog tko je odabrao odgajateljski poziv. Preddiplomsko obrazovanje (6.razina EQF) predstavlja pritom tek prvu etapu u okviru koje se postižu temeljne opće (generičke) i stručne kompetencije. Opća tendencija, koja se može vidjeti kod sve više država-članica Europske unije, je razvoj obrazovanja profesionalaca u ranom i predškolskom odgoju do najviših razina u kontekstu EQF.

Švedska i Finska integrirale su studijske programe za obrazovanje učitelja u primarnom obrazovanju³ na sveučilišta kroz izvedbu studija na svim razinama (uključujući i 8.). Tako je moguće vidjeti da se na Sveučilištu u Helsinkiju na Fakultetu društvenih znanosti na razini diplomskih studija izvodi Studij ranog odgoja i obrazovanja (University Of Helsinki Faculty of Behavioural Sciences. Više na: www.helsinki.fi/behav/english/studies.htm).

---

³ To je termin koji se najčešće koristi u europskoj terminologiji i implicira profesionalce u ranom i predškolskom odgoju. U tom smislu stručnjaci u ranom odgoju i obrazovanju su također učitelji ,ali sa prefiksom „predškolski“: preschool teacher.

Sličnu organizaciju studija možemo pronaći i u Švedskoj koja je 2001. godine uvela nove institucije za obrazovanje učitelja: National Graduate Schools in Teaching Methodology u okviru kojih izvodi diplomske studije ranog odgoja. Isto tako moguće je vidjeti da se istovrsni studiji izvode i na fakultetima: npr. Umeå University Faculty of Teacher Education, Department of child and Youth education.(Više na: www.educ.umu.se/eng/research.html.)

U Engleskoj moguće je vidjeti da se studiji za ovo područje organiziraju do najviše, 8 razine. Npr na *Newcastle University* se izvodi Postgraduate Certificate in Education (PGCE) - Primary (with Qualified Teacher Status QTS) The PGCE covers the 5 to 11 age range with an emphasis on either Key Stage 1 or Key Stage 2. Više na: www.ncl.ac.uk/ - 11k.)

Obrazovanje učitelja u Danskoj organizirano je u nekoliko regionalnih Centara za visoko obrazovanje (“Centres for Higher Education” (CVU)). Oni su se 2000. godine preimenovali u “Professional Bachelor’s degree” s mogućnosti studiranja na Master i PhD razini studija.

Mada Bosna i Hercegovina nije članica EU, ističemo je u ovom pregledu ponajviše stoga što se na njenim sveučilištima (u Mostaru, Sarajevu, Tuzli) izvodi četverogodišnji studij predškolskog odgoja kojim se stječe stručni naziv: profesor predškolskog odgoja. (više na npr. www.unsa.ba/).

Uvidom u recentne izvore moguće je dakle vidjeti da se u Europi razvija širok spektar programa za daljnji profesionalni razvoj i stručno usavršavanje u ranom odgoju i obrazovanju koji funkcioniraju kao svojevrsna nadgradnja na preddiplomski studij.

b) Dosadašnja iskustva predлагаča u provođenju ekvivalentnih i sličnih programa

Učiteljski fakultet u Rijeci (s institucijama prethodnicama) karakterizira dugo i bogato iskustvo u obrazovanju profesionalaca u području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Inicijativa za podizanje razine obrazovanja odgajatelja predškolske djece oblikovala se na tadašnjoj Pedagoškoj akademiji u Rijeci, kasnih šezdesetih godina prošlog stoljeća u sklopu općih promjena odgojno-obrazovnog sustava i sustava obrazovanja odgojno-obrazovnih djelatnika. Godine 1969. donesen je Prijedlog nastavnog plana i programa za ustrojstvo i izvođenje studija na pedagoškim akademijama od školske 1969./70.godine. Usvojeni i obznanjeni nastavni plan i program sadrži i nastavni plani i program studija predškolskoga odgoja. Od tada je obrazovanje predškolskih odgojitelja u sustavu obrazovanja učitelja, tj. prema tadašnjoj terminologiji «nastavnika osnovnih škola» (razredna i predmetna nastava).

Studij predškolskog odgoja otvoren je na Pedagoškoj akademiji u Rijeci 1971. godine i namijenjen je obrazovanju odgojitelja predškolske djece za "odgojno-obrazovni rad" u dječjim jaslicama i dječjim vrtićima. Osnivanjem studija predškolskog odgoja, dotadašnje četverogodišnje obrazovanje odgojitelja podiže se na višu stručnu razinu. Odgojitelji predškolske djece dobivaju formalno identičan status ostalim djelatnicima u osnovnoškolskom sustavu odgoja i obrazovanja .

Godine 1978.dolazi do prerastanja Pedagoške akademije u Pedagoški fakultet Sveučilišta u Rijeci, a studij predškolskog odgoja i dalje se izvodi kao dvogodišnji studij. Značajnija promjena sustava obrazovanja odgojitelja dogodila se početkom osamdesetih, usvajanjem koncepcije "programskog kontinuiteta" u obrazovanju nastavnika razredne nastave i odgojitelja predškolske djece u trajanju od šest godina (četiri godini na razini srednje škole a dvije na studiju). Prema programu usmjerenog obrazovanja odgojitelji predškolske djece i nastavnici razredne nastave obrazuju se za stjecanje stručne spreme šestog stupnja. U "okvirnom" programu za "odgojno-obrazovnu struku" ističe se: "temeljna idejna koncepcija obrazovanja u odgojno-obrazovnoj struci je u programskom kontinuitetu pripremanja i obrazovanja nastavnika i odgajatelja u trajanju šest godina. Nakon šestogodišnjeg školovanja polaznici polaganjem diplomskog ispita stječu prvo zanimanje VI.stupnja stručnosti - odgajatelj predškolske djece, nastavnik razredne nastave. Koncepcija obrazovanja odgojitelja, po modelu "4+2", ostala je nepromijenjena do 1992 godine .

Značajnu promjenu u koncepciji studija predškolskog odgoja donosi bitan Zakon o visokim učilištima (1993.god.) prema kojemu se stručni studiji koji "osposobljavaju studente za visokostručni ili umjetnički rad" izvode na visokoj školi. Taj je Zakon bio osnovom za izdvajanje studija predškolskog odgoja (kao i učiteljskog studija) iz djelatnosti Pedagoškog fakulteta u Rijeci i za osnivanje Visoke učiteljske škole u sastavu Sveučilišta u Rijeci. Posljedično tomu, od akademske 1998./99. obrazovanje odgojitelja predškolske djece ostvaruje se na Visokoj učiteljskoj školi i to kao stručni studij u dvogodišnjem trajanju.

Nezadovoljna činjenicom da je koncepcija dvogodišnjeg stručnog studija započeta šezdesetih godina zadržana do početka 21. stoljeća - Visoka učiteljska škola transformirala je svoj studij produživši mu trajanje i na taj način, kao prva u Hrvatskoj od ak. god. 2001. /02. izvodila studij predškolskog odgoja u trogodišnjem trajanju.

Godine 2006. dolazi do osnivanja Učiteljskog fakulteta u Rijeci koji je pravni sljednik Visoke učiteljske škole u Rijeci. Premda se na fakultetu, kao visokom učilištu u sastavu Sveučilišta započeo (u duhu provedbe Bolonjske deklaracije) izvoditi integrirani preddiplomski

i diplomski sveučilišni studij za obrazovanje učitelja u primarnom obrazovanju, studijski program predškolskog odgoja i dalje je ostao stručni u trajanju od tri godine.

Možemo zaključiti da Učiteljski fakultet u Rijeci, na osnovu dosadašnjih iskustava i bogate tradicije u obrazovanju ovog stručnog profila, ima snage (institucionalne i profesionalne) za pokretanje sveučilišnog preddiplomskog i diplomskog studija ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja .

c) Mogući partneri

Kao mogući partneri u pokretanju diplomskog studija mogu se identificirati ustanove i institucije koje se u dijelu svoje djelatnosti dotiču djelatnosti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Modularna struktura diplomskog studija, odnosno ponuda modula unutar studija, sugerira na mogućnost uključivanja, lokalne zajednice kroz razne projekte namijenjene npr. potpori roditeljima, razvoju izvaninstitucijskih kraćih predškolskih programa, ustanovama lokalne samouprave koja potražuje stručnjake za izradu politike ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, razne udruge , vladine i nevladine organizacije, javni sektor i sl..

d) Otvorenost studijskog programa prema pokretljivosti studenata i nastavnika

Mobilnosti studenata te nastavnog i nenastavnog osoblja ostvarivat će se u sklopu Programa bilateralne mobilnosti u visokom obrazovanju hrvatske akademske zajednice, donesenog od strane Ministarstva obrazovanja, znanosti i športa i Agencije za mobilnost i programe EU.

2. OPĆI DIO

2.1. Naziv studija

Diplomski sveučilišni studij ***Rani i predškolski odgoj i obrazovanje***

2.2. Nositelj studija

Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci .

2.3. Trajanje studija

Dvogodišnji diplomski studij kojim se stječe 120 ECTS bodova .

2.4. Uvjeti upisa n studij

Na diplomski studij ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja mogu se upisati osobe koje su završile:

- preddiplomski studij ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja;
- preddiplomski studij u području društvenih znanosti polju pedagogije, polju psihologije, polju edukacijsko rehabilitacijske znanosti, polju socijalnih djelatnosti, polju kineziologije (grana kineziološka edukacija) polju interdisciplinarnih društvene znanosti;
- stručni studij predškolskog odgoja i stručni studij primarnog obrazovanja (uz polaganje diferencijskih ispita) .

2.5. Kompetencije koje student stječe završetkom diplomskog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Kriteriji :

- relevantnost za tržište rada i dalje obrazovanje
- ostvarivost u okviru datih vremenskih i materijalnih ograničenja. (prije svega u smislu toga šta se može postići u okviru 180 ECTS bodova).

OPĆE-GENERIČKE KOMPETENCIJE

a) Instrumentalne opće kompetencije:

Nakon završenog diplomskog studija ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja studenti će:

- demonstrirati višu razinu znanja i razumijevanja sposobnošću analiziranja, sintetiziranja i vrednovanja u području teorije i prakse ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja;
- pokazati vještina upravljanja informacijama iz različitih izvora primjenom odgovarajućih resursa za učenje (tekstova i informacijskih i komunikacijskih tehnologija) utemeljenu na poznavanju naprednijih dostignuća u području studija ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja;
- imati sposobnost učenja rješavanjem problema u novim i nepoznatim situacijama u okviru šireg (ili multidisciplinarnog) konteksta u profesionalnom polju rada;
- pokazati sposobnost konstruktivnog rješavanja problema i odlučivanja okviru svoje profesionalne uloge;
- demonstrirati uporabu stranog jezika usmenom i pisanom komunikacijom na razini naprednog korištenja u funkciji afirmacije osobnog i profesionalnog intelektualnog habitusa.

b) Interpersonalne opće kompetencije

- posjedovati višu razinu aktualnih sposobnosti komuniciranja informacijama, idejama i problemima prilagođenima mogućnostima komunikacijskog konteksta ;
- djelovati interdisciplinarno u timskom radu sa stručnjacima unutar vlastitog i drugih znanstvenih područja i polja;
- razviti sposobnosti rada u međunarodnom okruženju na osnovi razumijevanja i prihvaćanja multikulturalnosti kao načina percipiranja i življenja sa drugim ljudima u društvenom okruženju.

c) Sistemske opće kompetencije

- demonstrirati sposobnost korištenja novih obrazovnih mogućnosti (informalno i neformalno učenje, e-learning) i primjene ekstenzivnog repertoara strategija u osobnom stručnom i znanstvenom razvoju;

- razviti nove vještine učenja kao prepostavke cjeloživotnoga učenja (neformalno, informalno, e-learning i drugo);
- biti sposobljeni za stvaranje novih informacija i ideja razvojem kreativne dimenzije profesionalnog polja rada i uloge;
- demonstrirati i primjenjivati sposobnost kvalitativno više razine interpretacije i evaluacije istraživačkih podataka unutar profesionalnog i znanstvenog polja rada;
- anticipirati razvojne akcije i rukovoditi njima;
- postizati daljnji razvoj sposobnosti primjene znanja u praksi refleksijom i evaluacijom vlastite prakse;
- razviti sposobnost vođenja na razini samostalnog djelovanja i timskim radom u interdisciplinarnim timovima stručnjaka koji djeluju u području ranog i predškolskog odgoja;
- razumijevanje, prihvaćanje i poticanje različitosti u postizanju razvojnih učinaka u populaciji djece ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja;
- demonstrirati visoku razinu osobne posvećenosti i predanosti odgajateljskoj profesiji.

SPECIFIČNE KOMPETENCIJE

- demonstrirati znanje o različitim teorijskim gledištimi i praktičnim aplikacijama u studijama kojima se tumači „institucionalno djetinjstvo“ ;
- usvojiti znanja i razumijevanje na interdisciplinarnoj razini koja predmijeva uvažavanje antropoloških, psiholoških, kulturnih, povijesnih, socioloških i drugih spoznaja kojima se tumači suvremeno djetinjstvo;
- biti sposobljeni za promišljanje novih strategija u dizajniranju integriranog kurikuluma koji će biti odgovor na suvremene spoznaje o razvojnim učincima izvanobiteljskog ranog i predškolskog odgoja kao sredine po mjeri djeteta;
- pokazivati višu razinu znanja i razumijevanje u području stručne i znanstvene profilacije unutar odabranog modula studiranja;
- biti sposobljeni za aktivno sudjelovanje u kreiranju obrazovne politike u području ranog i predškolskog odgoja i pridavati mu značaj sukladan njegovim razvojnim potencijalima ;
- analizirati, evaluirati i unapređivati koncepte, teorije, politiku i praksu suvremenog ranog i predškolskog izvanobiteljskog odgoja;

- demonstrirati sposobnost konstrukcije istraživačkog zadatka koji će se rješavati praktičnim istraživanjima, identifikacijom odgovarajućih metoda rada te analizom i interpretacijom rezultata;
- identificirati i kritički reflektirati kontinuitet i diskontinuitet između znanja i njegove primjene u konkretnoj odgojno-obrazovnoj praksi i načina utjecaja na kvalitetu konačnih učinaka institucionalnog ranog i predškolskog odgoja;
- demonstrirati sposobnost oblikovanja znanja, razumijevanja i primjene mišljenja na razini preglednog rada vodeći se pozitivnim dosezima akademske rasprave.

2.5.1. Poslovi za koje je osposobljen magistar ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Diplomska obrazovna razina određuje profesionalca u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju kao visoko kvalificiranog stručnjaka čije će djelovanje biti usmjereno na podizanje **ukupne razine učinaka** u njegovu polju rada.

Magistar ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja stručnjak je koji djeluje u složenim i slojevitim procesima ranog odgoja i obrazovanja na način da promiče granice standardnog poimanja odgajateljakog zanimanja. Očekuje se da će svojim kvalitativno višim obrazovnim postignućima prije svega odgovoriti na sve složenije zahtjeve rada u području ranog i predškolskog odgoja, osnaživati kreativnu i aktivnu komponentu u odgojno-obrazovnom radu te integracijsko promišljanje u kontekstu svoje struke.

Na taj način odgajatelj će se realizirati u novim, dosad uglavnom neostvarenim ulogama, npr. stručnjaka u razvojnim timovima svojeg vrtića, specijalista za pojedine poslove unutar cijelokupne djelatnosti ranog i predškolskog odgoja; postati bitan oslonac u procesima poboljšanja komunikacije između stručnjaka koji djeluju unutar sustava na raznim razinama obrazovanja, kao član tima za izradu nacionalnih kurikuluma, u izradi odgojno-obrazovnih standarda, kao recenzent u programima studija za obrazovanje budućih odgajatelja, voditelj stručno-razvojnih centara, mentor studentima, istraživač i sl..

2.7. Akademski naziv koji se stječe završetkom studija

Završetkom **diplomskog** sveučilišnog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje stječe se akademski naziv *magistar/magistra (master)* ranoga i predškolskog odgoja i obrazovanja.